

DERFOR BLIVER SVEND SVENDSEN KALDT MR. SKOLESKAK:

»MÅSKE FORDI JEG LAVEDE DET,
DER HED SKAKLEJRE«

 Af Jonas Hvid

I 1960 VAR EN TURNERING MED TIL AT SKABE SKOLESKAKKEN. SVEND SVENDSEN HAR HAFT EN STOR AKTIE I UDVIKLINGEN MED SINE SKAKLEJRE OG UDLANDSREJSER.

"Danmarks bedste skaktræner 1960-2000".

Inskriptionen på pokalen i Svend Svendsens vindueskarm i hans hus i Aarhusforstaden Åbyhøj siger det hele.

Hundredvis af skoleelever har fået en skakuddannelse hos den legendariske aarhusianer, som har udgjort en central ingrediens i skoleskakken siden den spæde start i 1960.

Således rimer den i dag 89-årige Svend Svendsens navn på skoleskak, og mange opfatter ham som stifteren af denne

institution, der i 1980'erne toppede med 20.000 aktive spillere og har 60.000 deltagere på 600 skoler landet over. Han understreger dog, at det er Børge Borgå, skolelærer på Nygadeskolen i Aabenraa og sekretær i Dansk Skak Union, som er skoleskakkens fader, idet han i 1960 inviterede alle landets skoler til en omfattende skakturnering for at promovere skakken over for børn og unge.

Denne turnering tilmeldte Svend Svendsen et hold fra sin skole, Brobjergskolen i Aarhus. Engelsk-, gymnastik- og fotolæreren havde i årene forinden fået øjnene op for og lyst til at spille skak. Det skete, da han var militærnægter i Oksbøll og som straf for ikke at ville åbne sit skab blev sendt i stuearrest. Således havde Svend Svendsen god tid til at spille.

Turneringen foregik rundt omkring på skoler, og i alt 16 hold deltog.

»Skak var min store interesse. Jeg kan ikke sige, at det var mig, der tog initiativet, men der var så mange skakfolk, som syntes, at det var opportunt at skabe skoleskakken,« fortæller Svend Svendsen, der sammen med en række andre ledere ved et efterfølgende stævne besluttede at stifte Dansk Skoleskak.

Hvorfor bliver du så kaldt Mr. Skoleskak?

»Måske fordi jeg lavede det, der hed skaklejr.«
Initiativet til disse lejre, som sribetvis af skoleelever har haft som en tilbagevendende begivenhed i sommerferie-kalenderne, tog han i 1967. Dengang havde hans Brobjergskolen med fire-fem ottemands hold været toneangivende i en årrække. Skolens bedste spiller, førstebræt, Flemming Ager Jensen, blev danmarksmester i 1965 og inviteret med på en svensk skaklejr og tog gode erfaringer med sig hjem. Svend Svendsen blev spurgt om, hvorfor han ikke lavede en lignende lejr i Danmark. Det var Svend Svendsen klar på, og i 1967 blev landets første skaklejr afviklet i Vojens. Efter endnu et år i den sønderjyske by, rykkede skaklejren til Nordjylland - nærmere bestemt Tranum, hvor skoleskaklejrene foregik i lang årrække.

Skoleskaklejrene afvikles stadig, og her står der skak – i alverdens afskygninger - på programmet dagen igennem suppleret med sportsaktiviteter. Med Svend Svendsens gode overtalelsesevner lykkedes det ham at få kompetente folk til at hjælpe til på skaklejrene. Stormestre, internationale

mestre, danmarksmestre i flæng – lige fra den legendariske Bent Larsen til Sune Berg Hansen - har undervist eleverne på lejrene. Men selv om underviserne var skakstjerner, skulle de opføre sig ordentligt, lod Svend Svendsen dem forstå. Hans anekdote med Harald Enevoldsen, der var blandt landets bedste skakspillere og forfatter til flere skakgrundbøger, illustrerer det meget godt: Svend Svendsen syntes, at mesteren virkede arrogant på en skaklejr, f.eks. da han udvandrede for en undervisningssession, fordi han blev sur over, at børnene lavede ballade og larm.

»Jeg gik hen til ham på hans værelse og sagde: Børnene er ikke her for din skyld, du er her for deres skyld,« fortæller Svend Svendsen, der i sin tid som skole- og skaklærer ikke var bleg for at skære igennem. Netop skaklejrene er Mr. Skoleskaks store stolthed, konstaterer han uden tøven.

»De eksisterer stadigvæk. Det betyder, at jeg har startet noget, der er levedygtigt. Det er jeg meget stolt af, for det betyder meget for børnene, som virkelig har udviklet sig som skakspillere. Det er et dejligt fællesskab og venskaber, der opstår på sådanne lejre,« siger Svend Svendsen, som personligt også har fået sig mange venner rundt omkring i landet.

»Sommerlejrene er en absolut milepæl inden for skoleskak. De betød, at flere unge meldte sig ind i skakklubber,« fastslår han og tilføjer, at Dansk Skak Union i 1960'erne havde omkring 10.000 medlemmer mod de nuværende 3.600.

STØRSTE STED

Svend Svendsens engagement i skoleskakken afspejlede sig dengang også i tallene i Aarhus. Her blev lavet SFO-turneringer, som skolelærerne kom med elever til, og det gav mange spillere til de aarhusianske skoler. Som Svend Svendsen husker det, var der 35 ottemandshold fra skolerne i Aarhus i skoleskakkens velmagtsdage.

»Aarhus var uden tvivl det største sted i landet,« siger han. De mange skoleskakspillere skulle dog også helst fortsætte med at dyrke skakspillet, når de gik ud af skolen og her oplevede Mr. Skoleskak en udfordring i at sende sine spillere til "voksen"-skakklubberne.

»De trivedes ikke, fordi man røg cigar i skakklubberne, og børnene stank af røg, da de kom hjem,« fortæller Svend Svendsen, der i 1972 derfor etablerede Danmarks første røgfrie skakklub, Skolernes Skakklub. Den havde en god fødekæde fra især skoleskakeleverne på den dominerende Brobjergskolen.

Denne aarhusianske midtbysskole tiltrak de bedste elever fra byens øvrige skoler. Ud over et højt niveau og dygtige trænere kunne Svend Svendsen også lokke med skakrejser, som han er stolt af at have lavet. Skakelever havde således muligheden for at komme rundt i Europa, hvor de blev privat indkvarteret og selv lagde hus til ved genvisit i Aarhus.

Årene igennem har turene gået til Norge, Sverige, Færøerne, Shetlandsøerne, Skotland, Irland, Finland og Island. Svend Svendsen var i 1985 også med til at etablere skakefterskolen Tjele Efterskole, der bl.a. har haft Danmarks stærkeste spiller Peter Heine Nielsen som elev.

GJORT EN FORSKEL

Du bliver betegnet som en af skoleskakkens grundlæggere. Hvilken forskel mener du, at du har gjort ved at have været med til at skabe skoleskakken?

»Jeg skabte noget, som kunne samle andre skoler i landet om en fælles ting, nemlig en turnering, ikke som jeg skabte, men jeg var foregangsmand for det,« siger han fortsætter: »Jeg mener, at det har betydet meget for mange børn og for mange skoler, at de kunne slutte sig til noget, der eksisterede. Det har skabt fællesskab og venskaber på tværs af skoler. Og det bruges også i matematikundervisningen nu om dage. Det skabte ro i klasserne, man skal jo tænke sig om, og det kan man ikke, når der er larm.«

Svend Svendsen tilføjer, at han forgæves prøvede at få skak på skemaet i 1980'erne, som han husker det. Hvad siger du til, at skoleskak bliver obligatorisk på flere og flere skoler?

»Jeg synes, det er glimrende. Jeg tror også, at de lærere der har med skak at gøre har fornøjelse af det i forhold til matematik, og at de også er glade for den ro, det skaber med skakspillere i klassen.«

I 2004 – efter 44 år i skoleskakkens tjeneste – syntes, den dengang 72-årige Svend Svendsen, at han var blevet for gammel og stoppede.

Helt sluppet skakken har han dog ikke. Han dyster fortsat på skakbrættet med en besøgsven og tidligere elever. Desuden tropper han af og til op i Skolernes Skakklub, hvor han er æresmedlem. Samme titel har han i Dansk Skoleskak. Svend Svendsen har udsigt til et særligt år i 2022. Ud over sin egen 90-års-fødselsdag fylder Skolernes Skakklub 50 år, så mon ikke der bliver kippet med flaget for Mr. Skoleskak.